

TÜRKİYE CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANLIĞI
STRATEĞI VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI

2024 YILI
DÜZENLEYİCİ ETKİ ANALİZİ
YILLIK DEĞERLENDİRME RAPORU

ARALIK 2024

SUNUŞ

2024 yılı Düzenleyici Etki Analizi Yıllık Değerlendirme Raporu, Düzenleyici Etki Analizi (DEA) kapsamında gerçekleştirilmiş olan faaliyetleri kayıt altına almak, izlemek ve değerlendirmek suretiyle düzenleyici süreçlerde daha etkin ve kanıta dayalı yaklaşımların yaygınlaştırılmasına katkı sağlamak amacıyla hazırlanmıştır.

DEA'nın yasal temelleri ile stratejik hedefleri, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve On İkinici Kalkınma Planı'na dayanmaktadır. Bu çerçevede, kamuda düzenleyici süreçlerin Őeffaf, katılımcı ve sistematik bir Şekilde, kanıta dayalı, ekonomik, sosyal ve çevresel etkiler dikkate alınarak yürütülmesi esastır. Söz konusu yaklaşım, düzenlemelerin etkilerini önceden analiz ederek daha etkili politika tasarımı yapmayı ve kamu kaynaklarının daha verimli kullanılmasını sağlamayı hedeflemektedir. Ayrıca, DEA'nın paydaş analizini içeren yapısı, iyi yönetişimin, katılımcılığın ve sosyal refahın artırılmasına hizmet etmektedir.

2022 yılında yürürlüğe giren Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik ile kamu kurum ve kuruluşlarına kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi taslakları için DEA yapılması zorunlu hâle getirilmiştir. Yönetmelik'in "Düzenleyici Etki Analizi" başlıklı 26'nci maddesi çerçevesinde, Strateji ve Bütçe Başkanlığına iletilen taslak DEA raporları nihai h line getirilerek ilgili idarelere gönderilmektedir.

2022 yılı Mart ayından itibaren Strateji ve Bütçe Başkanlığı bünyesinde oluşturulan teknik kapasite ile ilgili bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşlarının DEA yapma süreçlerini teşvik etmek, DEA Rehberi'nde belirlenen ilkelere uyum sağlamalarını kolaylaştırmak ve düzenleyici süreçlerde kanıta dayalı yaklaşımları yaygınlaştırmak üzere DEA faaliyetleri kararlılıkla sürdürülmektedir.

Ülkemizde DEA'nın yaygınlaştırılması sürecinde önemli rol üstlenen, DEA yapım süreçlerinde tüm paydaşlara gerekli katkı ve yönlendirmeyi sağlayan ve bu yıllık Raporun oluşturulmasında emeği geçen mesai arkadaşlarım ile DEA çalışmalarına katkı sağlayan ilgili tüm taraflara desteklerinden ötürü teşekkür ederim.

İbrahim ŐENEL
Başkan

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	3
TABLolar VE GRAFİKLER.....	4
KISALTMALAR VE TANIMLAR	5
I. GENEL BİLGİLER	6
II. DEA KAPSAMINDAKİ FAALİYETLER.....	9
1. Düzenleyici Etki Analizi Raporları.....	9
2. Düzenleyici Etki Analizi Kapsamında Hazırlanan Mevzuat ve Yayın Çalışmaları.....	11
3. On İkinci Kalkınma Planı ve Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı Faaliyetleri.....	12
4. Düzenleyici Etki Analizi Kapsamında Verilen Eğitim ve Bilgilendirme Toplantıları.....	13
5. Katılım Sağlanan Ulusal/Uluslararası Toplantı ve Temsiller.....	14
6. OECD – Düzenleyici Politika ve Yönetişim Göstergeleri (iREG) Anketi	15
7. DEA Anketi.....	16
8. Düzenleyici Etki Analizi Kapsamında Yapılan Toplantılar	19
9. DEA İzleme Sistemi	19
III. 2023-2024 DÖNEMİ DEĞERLENDİRMESİ.....	20
IV. GENEL DEĞERLENDİRME	21

TABLolar VE GRAFİKLER

Tablo 1. 2024 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'nda Yer Alan Faaliyetler	13
Tablo 2. DEA Kapsamında Verilen Eğitimler	14
Tablo 3. Katılım Sağlanan Ulusal/Uluslararası Toplantı ve Temsiller	15
Tablo 4. DEA İstatistikleri	20
Grafik 1. İletilen Düzenleme Talaklarının Türlerine Göre Dağılımı.....	10
Grafik 2. İletilen Düzenleme Taslaklarının Yıllara Göre Dağılımı.....	10
Grafik 3. İletilen DEA'ların Aşamalarına Göre Dağılımı.....	11

KISALTMALAR VE TANIMLAR

Başkanlık	: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı
CBK	: Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
DEA	: Düzenleyici Etki Analizi
Düzenleme taslağı	: Kanun ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi Taslakları
GZFT	: Güçlü Yönler, Zayıf Yönler, Fırsatlar ve Tehditler
İdare	: Cumhurbaşkanlığı, Bakanlıklar, Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kamu Kurum ve Kuruluşları
iREG	: Düzenleyici Politika ve Yönetişim Göstergeleri (Indicators of Regulatory Policy and Governance)
MRP	: Düzenleyici Performansın Ölçülmesi (Measuring Regulatory Performance)
OECD	: Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (Organisation for Economic Co-operation and Development)
Rapor	: 2024 Yılı Düzenleyici Etki Analizi Yıllık Değerlendirme Raporu
Rehber	: Düzenleyici Etki Analizi Rehberi
RPC	: Düzenleyici Politika Komitesi (Regulatory Policy Committee)
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
UN	: Birleşmiş Milletler (United Nations)
UNICEF	: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (United Nations Children's Fund)
Usul ve Esaslar	: 4 Haziran 2022 tarihli Düzenleyici Etki Analizinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar
YOİKK	: Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyon Kurulu
Yönetmelik	: 24 Şubat 2022 tarihli Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik

I. GENEL BİLGİLER

Düzenleyici Etki Analizi (DEA), mevcut ve yeni hazırlanacak düzenlemelerin muhtemel fayda ve maliyetleri ile olumlu ve olumsuz etkilerinin sistematik olarak incelenmesini sağlayan dünya genelinde kabul görmüş bir yönetim aracıdır. Bir dizi analitik adımdan oluşan DEA, ekonomik, sosyal, ticari, çevresel ve diğer etkilerin değerlendirilmesi yoluyla düzenleme alternatiflerinin avantaj ve dezavantajları ile net katkıları hakkında karar alıcılara yönlendirici bilgi sağlar.

DEA, düzenleme yapılıp yapılmamasına, yapılacak bir düzenlemenin içeriğinin belirlenmesine veya mevcut bir düzenlemenin değiştirilmesine ya da kaldırılmasına karar vermede kullanılan analitik bir araçtır.

Hâlihazırda, DEA'yı uygulayan ülke tecrübeleri, iyi yapılandırılan ve uygulanan DEA sisteminin; yönetişimin etkinliğinin ve verimliliğinin artırılmasına yardımcı olduğu gibi, geniş çerçevede ekonomik performansın desteklenmesine ve rekabetin geliştirilmesine de katkı sağladığını göstermektedir.

DEA'nın kamuda daha iyi düzenleme yapmaya katkısı; hesap verme, saydamlık ve tutarlılık esaslarına bağlı olarak düzenleyici tedbirlerin analitik biçimde değerlendirilmesine dayanmaktadır. İyi yapılmış bir DEA, düzenlemelerden doğan veya doğması muhtemel olan etkileri sistematik olarak incelemekte ve elde ettiği bulguları karar alıcılara sunmaktadır.

Ülkemizde DEA'ya ilişkin ilk çalışmalar, üyesi olduğumuz Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD¹) bünyesinde 2001 yılında yürütülen "Türkiye Düzenleyici Reform İncelemesi" neticesinde yayımlanan raporla birlikte başlamıştır.

2003 yılında T.C. Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğüne hazırlanan Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı'nın, Kamu Yönetiminin Kuruluş ve İşleyişinin Temel İlkeleri başlıklı 5(c)'inci maddesinde "Yapılacak yeni düzenlemeler ve ihdas edilecek birimler için düzenleyici etki analizi yapılır." ifadesi yer almıştır. DEA'ya ilişkin çalışmaların kurumsal düzeyde yürütülebilmesi

¹ Organisation for Economic Co-operation and Development

amacıyla 2005 yılında Başbakanlık bünyesinde “İyi Düzenleme (Düzenleyici Reform) Grubu” oluşturulmuştur.

2006 yılında yayımlanan "Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'in 24'üncü maddesinde, millî güvenliği ilgilendiren konular ile bütçe ve kesin hesap kanunu taslakları hariç olmak üzere, 17 Şubat 2007 tarihinden itibaren hazırlanacak kanun ve kanun hükmünde kararnameler ile Başbakanlıkça uygun görülecek diğer düzenleyici işlemler için DEA yapılması öngörülmüştür. Ayrıca, bu kapsamda hazırlanan “Düzenleyici Etki Analizi Rehberi” 3 Nisan 2007 tarihli Resmî Gazete’de 2007/6 sayılı Başbakanlık Genelgesi ekinde yayımlanmıştır. 2006 yılında yayımlanan Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'in dayanağı olan 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname 2018’de yürürlükten kaldırılmıştır.

24 Şubat 2022’de yürürlüğe giren Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik (Yönetmelik) ile kamu kurum ve kuruluşlarına kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi, yönetmelik ve diğer düzenleyici işlemlere taslak hazırlama yetki ve görevi verilmiştir. Yönetmelik'in “Düzenleyici Etki Analizi” başlıklı 26’ncı maddesi, ilgili idare tarafından hazırlanan kanun ve Cumhurbaşkanlığı kararnamesi taslakları için DEA zorunluluğunu getirmiştir. Yönetmelik'in aynı maddesine göre, ilgili bakanlık veya kamu kurum ve kuruluşu tarafından hazırlanacak olan DEA taslaklarının Strateji ve Bütçe Başkanlığına gönderilmesi suretiyle, Başkanlığa DEA taslaklarına nihai hâlinin verilip ilgili bakanlık veya kamu kurum ve kuruluşuna gönderilmesi görevi verilmiştir. Bu doğrultuda, Başkanlık tarafından hazırlanan Düzenleyici Etki Analizinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar (Usul ve Esaslar) Cumhurbaşkanı Kararıyla 4 Haziran 2022 tarihli ve 31856 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe konulmuştur.

24 Şubat 2022 tarihinde yürürlüğe girmiş olan Yönetmelik'in 26’ncı maddesi kapsamında Başkanlıkça yürütülen faaliyetlere aşağıda yer verilmiştir.

- ✓ İlgili bakanlık veya kamu kurum ve kuruluşları tarafından hazırlanmış olan taslak DEA raporlarının nihai hâle getirilerek ilgili bakanlık veya kamu kurum ve kuruluşuna gönderilmesi,

- ✓ TBMM komisyonlarında görülecek olan kanun teklifleriyle ilgili komisyon başkanlıklarınca DEA hazırlanması istenmesi durumunda Başkanlık koordinasyonunda DEA hazırlanması,
- ✓ Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığının istemesi durumunda DEA hazırlanması,
- ✓ DEA'nın hangi kanun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesi taslakları için hazırlanacağı, DEA'da yer alacak hususlar, DEA'nın yapılmasına dair ilkeler ve diğer hususlara ilişkin usul ve esasların hazırlanması.

Yönetmelik çerçevesinde bahsi geçen görev, yetki, sorumluluk ve bu hususların getirmiş olduğu gereklilikler kapsamında 2022 yılı Mart ayında Başkanlık bünyesindeki Ekonomik Modelleme ve Konjonktür Değerlendirme Genel Müdürlüğüne bağlı olarak kurulan Düzenleyici Etki Analizi Dairesi Başkanlığında aktif olarak 1 daire başkanı, 5 strateji ve bütçe uzmanı ile 4 strateji ve bütçe uzman yardımcısı görev yapmaktadır.

II. DEA KAPSAMINDAKİ FAALİYETLER

Yönetmelik'in 26'ncı maddesinin dördüncü fıkrası çerçevesinde hazırlanan Usul ve Esaslar 4 Haziran 2022 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu kapsamda Strateji ve Bütçe Başkanlığı bünyesinde temel olarak DEA yapımına yönelik koordinasyon ve gerektiğinde DEA yapma faaliyetleri yürütülmektedir. Şubat 2023'te kamu idarelerine kanun ve Cumhurbaşkanlığı kararnamesi taslakları için DEA yaparken uymaları gereken temel ilkeler, kullanılabilir analitik yöntemler ve analiz raporunda yer alması gereken hususlarda yol gösterebilmek için Düzenleyici Etki Analizi Rehberi (Rehber) yayımlanmıştır.

DEA yapımına yönelik koordinasyon rolüne destekleyici olarak Başkanlık bünyesindeki birim tarafından yürütülmekte olan diğer faaliyetler aşağıda sıralanmıştır.

- ✓ İdarelerin DEA kapasitesini artırmaya yönelik olarak eğitim ve bilgilendirme toplantıları düzenlemek,
- ✓ İdarelerin DEA yapma sürecinde ihtiyaç duymaları halinde rehberlik etmek ve gerekli yönlendirmelerde bulunmak,
- ✓ DEA konusu ile ilişkili olan ulusal ve uluslararası toplantılara katılım sağlamak,
- ✓ DEA sürecini destekleyici bilgi, belge, rehber vb. yayınlar hazırlayıp idarelerin erişimine sunmak ve gerektiğinde söz konusu yayınlarda güncellemeler yapmak,
- ✓ Kalkınma Planı ve Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programına faaliyet alanı ile ilgili katkı sağlamak,
- ✓ Uluslararası kuruluşlar nezdinde ülkemiz adına faaliyet alanı ile ilgili olarak gerekli istişarelerde bulunmak.

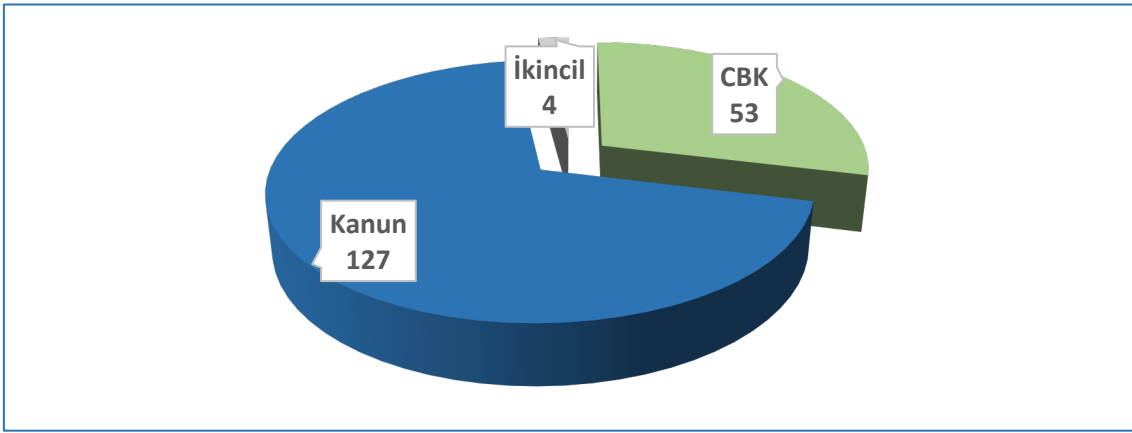
1. Düzenleyici Etki Analizi Raporları

Usul ve Esaslar'ın yayımlanmasının ardından ilk DEA 13 Haziran 2022 tarihinde Başkanlığa iletilmiştir. Usul ve Esaslar'ın yayımlanmasından 2024-2025

Yasama Yılı'nın başlamasına kadar olan süre içerisinde ise toplam 184 adet düzenleme taslağı iletilmiş olup 163'ü taslak DEA raporuna sahip olup 21'inin DEA raporu bulunmamaktadır. Başkanlığa iletilmiş olan 163 adet DEA raporundan; 104'ü nihai hâle getirilmiş ve 59'unun da çalışması devam etmektedir.

51 farklı idareden iletilmiş olan 184 adet düzenleme taslağının 127'si kanun, 53'ü Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ve 4'ü DEA yapma zorunluluğu bulunmamakla birlikte, ikincil düzenlemelere yöneliktir (Grafik 1).

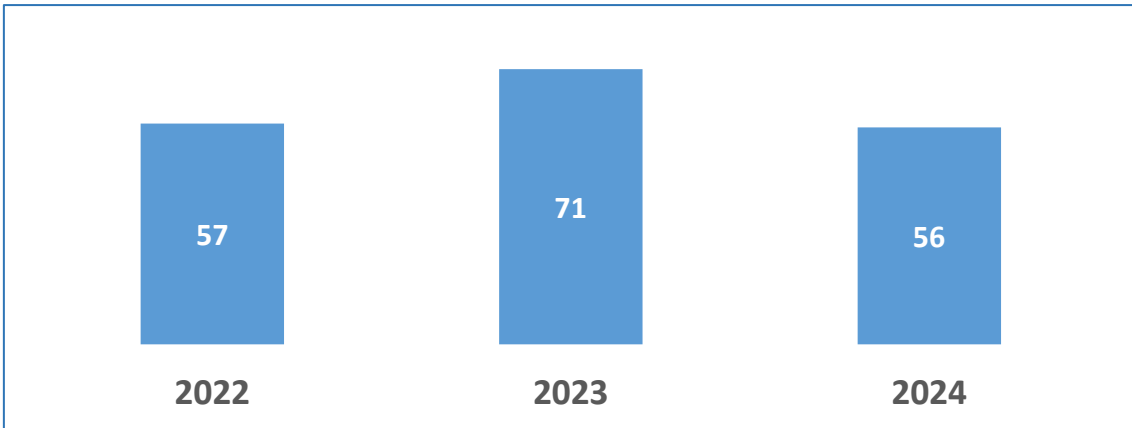
Grafik 1. İletilen Düzenleme Talaklarının Türlerine Göre Dağılımı

Kaynak: Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 23 Ağustos 2024 tarihi itibarıyladır.

184 adet düzenleme taslağının 57'si 2022 yılında, 71'i 2023 yılında ve 56'sı da 2024 yılında² gönderilmiştir (Grafik 2).

Grafik 2. İletilen Düzenleme Taslaklarının Yıllara Göre Dağılımı

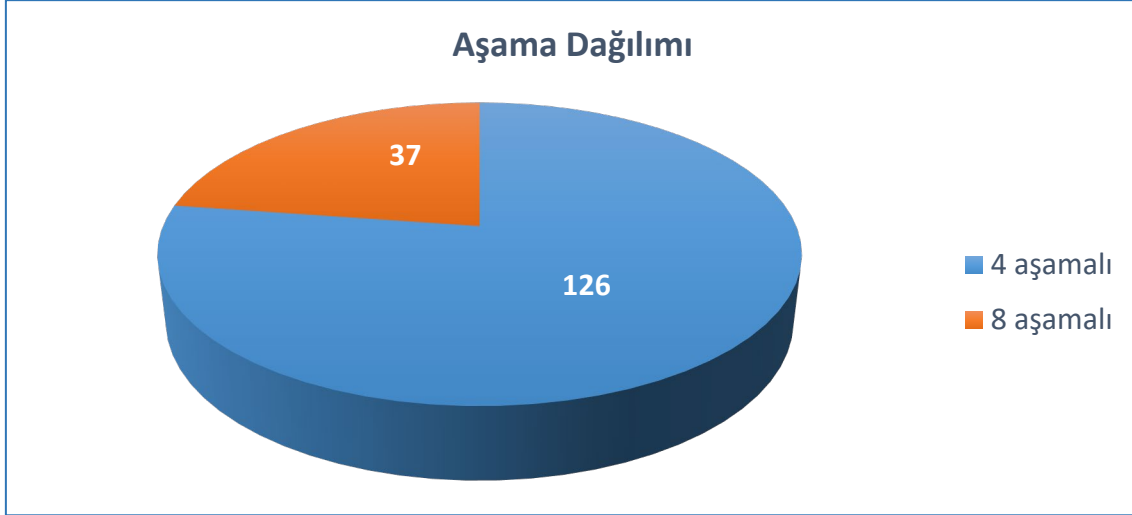

Kaynak: Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 23 Ağustos 2024 tarihi itibarıyladır.

² 23 Ağustos 2024 tarihi itibarıyladır.

Rehber'e göre yıllık bütçe yükü 100 milyon TL ve üzeri olan düzenlemeler 8 aşamalı, 100 milyon TL altı olan düzenlemeler 4 aşamalı DEA'ya tabidir.³ Bu çerçevede DEA'sı olan 163 adet düzenleme taslağının 126'sına 4 aşamalı ve 37'sine 8 aşamalı DEA yapılmıştır.

Grafik 3. İletilen DEA'ların Aşamalarına Göre Dağılımı

Kaynak: Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 23 Ağustos 2024 tarihi itibarıyladır.

Rehber'de DEA yapımında kullanılacak yöntemler belirlenmiş olup idarelerin yöntem tercihinde ve yapılacak analizlerde fayda ve maliyetlerin özelliklerine göre ve orantılılık ilkesine uygun olarak yöntemler arasından bir seçim yapması beklenmektedir. Bu çerçevede DEA'sı olan 163 adet düzenleme taslağının tamamına yakınına GZFT analizi yapılmıştır.

2. Düzenleyici Etki Analizi Kapsamında Hazırlanan Mevzuat ve Yayın Çalışmaları

Strateji ve Bütçe Başkanlığı bünyesinde ilgili Dairenin kurulup görevlendirilmesiyle birlikte DEA sürecine yönelik düzenleme esaslarını belirleyip sürece rehberlik edecek belgelerin hazırlanması sağlanmıştır. Bu kapsamda Rapor döneminde gerçekleştirilmiş olan faaliyetler aşağıda sıralanmıştır.

- ✓ Usul ve Esaslar Başkanlıkça hazırlanarak 4 Haziran 2022 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

³ Yıllık bütçe yükü 100 milyon TL'nin altında olmasına rağmen Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesinin dördüncü fıkrasına göre Başkanlık 8 aşamalı DEA isteme yetkisini haizdir.

- ✓ Kamu idarelerinin hizmetine sunulmak üzere Düzenleyici Etki Analizi Rehberi hazırlanmıştır.
- ✓ Uluslararası çalışmalarda ve toplantılarda gündeme geldiği dikkate alınarak Usul ve Esaslar İngilizceye çevrilmiştir.
- ✓ DEA süreci hakkında idarelerle iletişimi sağlamak ve kamuoyunun güncel duyuru, bilgi ve belgelere ulaşmalarını sağlamak amacıyla <https://dea.sbb.gov.tr/> internet sitesi hazırlanarak kullanıma sunulmuştur.
- ✓ DEA şablonları hazırlanarak <https://dea.sbb.gov.tr/> internet sitesi aracılığıyla idarelerin kullanımına sunulmuştur. Şablonlar gerekli durumlarda güncellenmektedir.
- ✓ DEA'da kullanılan yöntemlere yönelik raporda yer alan ilgili tablo örnekleri <https://dea.sbb.gov.tr/> internet sitesi aracılığıyla idarelerin kullanımına sunulmuştur.
- ✓ Uluslararası DEA Uygulamaları Raporu hazırlanmıştır.
- ✓ On İkinci Kalkınma Planı'nda ve Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'nda ilk kez DEA bölümüne yer verilmiş, ilgili temel politika belgelerinde tedbir, faaliyet ve performans göstergeleri belirlenmiştir.
- ✓ Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyon Kurulu Eylem Planı'nda DEA ve mevzuat süreçleriyle ilgili bölümlerin oluşturulmasında görev alınmıştır.

3. On İkinci Kalkınma Planı ve Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı Faaliyetleri

Ulusal politika belgelerinde DEA'ya ilk kez On İkinci Kalkınma Planı'nda yer verilmiştir. Kamu yönetiminde kanıta dayalı politika oluşturma süreci güçlendirilerek ve mevzuat düzenlemelerinin ilgili paydaşlar üzerindeki olası iktisadi ve sosyal etkileri ortaya konularak kaynakların etkin kullanımının sağlanması amacıyla Plan'da altı adet tedbire yer verilmiştir. Buna istinaden, 2024 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'nda DEA kapsamında on iki faaliyet ve üç performans göstergesi yer almaktadır. Faaliyetlere Tablo 1'de yer verilmektedir. Bu faaliyetlerden dört adedi sürekli faaliyet olup diğer 8 faaliyet tamamlanmıştır.

Tablo 1. 2024 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'nda Yer Alan Faaliyetler

Faaliyet

Kamu idarelerinde düzenleyici etki analizi kapasitesinin geliştirilmesine yönelik irtibat noktası oluşturulması sağlanacaktır.

İrtibat noktaları düzenleyici etki analizinin koordinasyonu konusunda eğitilecektir.

Taslak DEA raporlarını hazırlayan kamu idarelerinin ihtiyaçları doğrultusunda çalışma toplantıları yapılacaktır.

İhtiyaç tespit edilen alanlarda yeni düzenleyici etki analizi yaklaşımları incelenecek ve uygulanabilirlikleri değerlendirilecektir.

Tespit edilen ihtiyaçlar ve uygulanabilir yaklaşımlar çerçevesinde rehber ve yönlendirici dokümanlar gözden geçirilecek ve güncellenecektir.

Düzenleyici etki analizi yıllık değerlendirme raporu hazırlanacak ve kamu kurumlarıyla paylaşılacaktır.

Düzenleyici etki analizine yönelik hazırlanacak olan yıllık değerlendirme raporu ve eğitim programlarına ilişkin bilgilendirici dokümanlar düzenleyici etki analizi internet sitesinde yayımlanacaktır.

Düzenleyici etki analizi konusunda çalışmalar yapan STK'lar ve üniversiteler ile işbirliği mekanizmaları araştırılacaktır.

Ulusal ve uluslararası düzeyde düzenleyici etki analizi faaliyetlerine katılım sağlanacaktır.

Düzenleyici etki analizine ilişkin eğitim programı ve içerikleri hazırlanacaktır.

Kamu idarelerinde düzenleyici etki analizi yapmaya yönelik eğitimler gerçekleştirilecektir.

Paydaş tespiti ve analizi konusunda uygulama yaklaşımları incelenerek yönlendirici belge hazırlanacaktır.

Kaynak: 2024 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı

Faaliyetler kapsamında on yedi bakanlık ve Cumhurbaşkanlığına bağlı dört kuruluşta DEA irtibat noktaları kurulmuş, irtibat noktalarına bu kapsamda DEA eğitimi verilmiştir. Ayrıca, uluslararası DEA uygulamaları ve makaleleri incelenerek raporlanmış, DEA şablonları güncellenmiştir. Öte yandan, DEA internet sitesi yeni içeriklerle zenginleştirilmiş, idarelerde eğitimler ve çalışma toplantıları aracılığıyla kurumsal kapasite güçlendirilmiş, ulusal ve uluslararası etkinliklere katılım sağlanarak ülkemizdeki DEA uygulamaları hakkında farkındalık artırılmış ve DEA eğitim içerikleri hazırlanmıştır. DEA yapan idarelerin yararlanması için paydaş analizi rehberi hazırlanmıştır. Bu Rapor'la birlikte yıllık değerlendirme raporunun hazırlanması faaliyeti gerçekleştirilmiştir.

4. Düzenleyici Etki Analizi Kapsamında Verilen Eğitim ve Bilgilendirme Toplantıları

DEA ile ilgili konu başlıklarında ilgili bakanlıklar ve kamu kurum ve kuruluşlarına yönelik 15 adet eğitim faaliyeti düzenlenmiş olup söz konusu eğitimlere ilişkin bilgiler Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. DEA Kapsamında Verilen Eğitimler

Eğitim Konusu	Tarih	Açıklama
DEA Hakkında Bilgilendirme ve Değerlendirme	22 Haziran 2022	İdarelerin genel katılımına yönelik olarak düzenlenmiştir.
DEA Yapma	5 Ekim 2023	İdarelerin genel katılımına yönelik olarak düzenlenmiştir.
DEA İrtibat Noktaları Eğitimi	21 Mayıs 2024	İdarelerin genel katılımına yönelik olarak düzenlenmiştir.
DEA Yapma	Muhtelif tarihler	İdareler özelinde 7 tane eğitim düzenlenmiştir.

Kaynak: Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 23 Ağustos 2024 tarihi itibarıyla.

5. Katılım Sağlanan Ulusal/Uluslararası Toplantı ve Temsiller

DEA süreci ile doğrudan ilişkili olan kamu idareleri ile düzenlenmiş toplantılar haricinde süreç ile dolaylı ilişkisi olan konularda da gerek ulusal gerek uluslararası toplantı ve konferanslara katılım sağlanarak ülkemiz temsil edilmektedir. Bu kapsamda Başkanlık bünyesinde ilgili birimin kurulmasından itibaren katılım sağlanmış olan toplantılar Tablo 3'te sıralanmıştır.

Tablo 3. Katılım Sağlanan Ulusal/Uluslararası Toplantı ve Temsiller

Toplantı/Temsil	Yıl
Dünya Bankası Türkiye Ekonomik İzleme (TEM) Raporu Toplantısı	2023
OECD Kamu Yönetimi Komitesi (PGC) Toplantısı	2023
OECD Düzenleyici Politika Komitesi ve Ekonomik Düzenleyiciler Ağı Toplantısı (2023/1)	2023
OECD ile İrtibatlı Kurumlar Eşgüdüm Toplantısı	2023
OECD Tek Bakışta Devlet-2023 Toplantısı	2023
OECD 14. Düzenleyici Performansı Ölçme Konferansı	2023
Finansal İstikrar Alt Komitesi – Düzenlemelerin Etkilerinin Değerlendirilmesi Çalışma Grubu Toplantısı	2023
YOİKK Taslak Eylem Planı Toplantısı	2023
Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı- Atlas Projesi Çalıştayları	2023
UNICEF - Ulusal Değerlendirme Kapasitesinin Gelişimi (National Evaluation Capacity Development) Toplantısı	2023
OECD Düzenleyici Politika Komitesi ve Ekonomik Düzenleyiciler Ağı Toplantısı (2023/2)	2023
Düzenleyici Etki Analizinin Türk Hukuk Sistemine Tanıtılması Proje Toplantısı	2023
Sosyal İnovasyon Ajansı Toplantısı	2023
Türkiye 3. Bilişim Şûrası - Bilişim Hukuku ve Etik Çalışma Grubu Çalıştay-1	2024
OECD Düzenleyici Politika Komitesi ve Ekonomik Düzenleyiciler Ağı Toplantısı (2024/1)	2024
OECD-iREG Anket Toplantısı	2024
Türkiye 3. Bilişim Şûrası - Bilişim Hukuku ve Etik Çalışma Grubu Çalıştay-2	2024
Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı- Atlas Projesi Çalıştayları	2024
UN Women – Türkiye’de Kadın-Erkek Eşitliğine Duyarlı Planlama ve Bütçelemenin Uygulanması Strateji Belgesi ve Eylem Planı Çalışmaları	2024
Ortak Tarım Tematik Çalıştay	2024

Not: 23 Ağustos 2024 tarihi itibarıyla.

6. OECD – Düzenleyici Politika ve Yönetişim Göstergeleri (iREG) Anketi

OECD-Düzenleyici Politika Komitesi (RPC⁴), 22 Ekim 2009'da OECD Konseyi tarafından oluşturulmuştur. RPC'nin görevi, üye ve üye olmayan ülkelerin düzenleyici kalite ve düzenleyici reform kapasitelerini oluşturmalarına ve güçlendirmelerine yardımcı olmaktır. 22 Mart 2012 tarihinde OECD-Düzenleyici Politika ve Yönetişim Konseyi'nin tavsiye kararı yayımlanmıştır. Tavsiye kararında düzenleme kalitesine yönelik açık bir hükümet politikasının en üst düzeyde benimsenmesi, yeni düzenleme önerilerinin şekillendirilmesinde sürecin erken aşamalarına DEA'nın entegre edilmesi, düzenleyici politikayı desteklemek ve uygulamak için mekanizmalar ve kurumlar kurulması gibi öneriler yer almaktadır. Anılan tavsiye kararının ülkelere uygulanmasının izlenmesi ve takip edilmesi görevi RPC'ye verilmiştir. Kararın kabul edilmesinden itibaren en geç üç yıl içinde

⁴ Regulatory Policy Committee

ve sonrasında diğeri ilgili OECD komiteleriyle istişarede bulunarak düzenli olarak Konseye rapor sunulması gerekmektedir. Daha iyi düzenleyici uygulamaların benimsenmesi ve uygulanmasının OECD tarafından takibi ve izlenmesi kapsamında farklı ülkeler arasında analize ve zaman içerisinde karşılaştırmalı analize olanak tanıyan Düzenleyici Politika ve Yönetişim Göstergeleri (iREG⁵) anketi OECD-Düzenleyici Performansın Ölçülmesi (MRP⁶) programı tarafından geliştirilmiştir. Tavsiye kararının DEA, paydaş katılımı ve uygulama sonrası değerlendirme (ex-post değerlendirme) şeklindeki 3 temel ilkesini ölçen iREG anketi ilk defa 2014 yılında 34 üye ülke ve Avrupa Birliği ile gerçekleştirilmiştir. Bu anket ile sağlanan verilerle 2015 yılında OECD tarafından yayımlanan Düzenleyici Politika Görünümü⁷ Raporu OECD ülkelerinin düzenleme yapma biçimlerini iyileştirme konusunda kaydettikleri ilerlemenin ilk kanıta dayalı analizini sunmaktadır. 2017 yılında 38 üye ülke ve Avrupa Birliği, 2021 yılında ise 39 üye ülke ve Avrupa Birliği ile yapılan anket sonucunda sırasıyla 2018 Düzenleyici Politika Görünüm Raporu ve 2021 Düzenleyici Politika Görünüm Raporu yayımlanmıştır. Bir sonraki Görünüm Raporu'na yönelik ülkemiz anket çalışmaları ve ilgili koordinasyon çalışmaları Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından sürdürülmüş olup raporun 2025 yılı içerisinde yayımlanması planlanmaktadır.

7. DEA Anketi

On İkinci Kalkınma Planı ve 2024 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'nda "Kamuda Düzenleyici Etki Analizi" başlığı altında DEA konusunda uygulama tecrübesi ile iyileştirilebilecek hususlardan faydalanılmasını teminen yıllık değerlendirme raporları hazırlanması tedbiri yer almaktadır.

Söz konusu tedbir kapsamında kamu kurum ve kuruluşlarının DEA konusundaki çalışmalarının değerlendirilebilmesi için;

- ✓ Anket katılımcılarını tanımlama,
- ✓ Bilgi düzeyi ve farkındalık,
- ✓ DEA süreçlerine dair geri bildirim,

⁵ Indicators of Regulatory Policy and Governance

⁶ Measuring Regulatory Performance

⁷ Regulatory Policy Outlook

- ✓ Sorun tespiti ve
- ✓ Beklentiler

başlıkları altında bir anket hazırlanarak Başkanlık ilgili internet sitesine yüklenmiş ve 2024 yılı Ağustos ayı boyunca anketin idareler tarafından kendilerine bağlı diğer kurum ve kuruluşları da kapsayacak şekilde DEA ile ilgili çalışanlar tarafından doldurulması talep edilmiştir.

Ankete, bildirim yapılmış olduğu ilgili bakanlık ve kamu kurum ve kuruluşlarından toplam 97 kurum/kuruluş tarafından katılım sağlanmıştır. Anket, 276 kişi tarafından cevaplandırılmıştır.

Anket sonuçlarının değerlendirilmesi neticesinde tespit edilen hususlar aşağıda yer almaktadır:

- ✓ Kamu kurumlarında DEA farkındalığı yüksek olup DEA mevzuatı hakkındaki farkındalık daha düşük düzeydedir.
- ✓ Anket katılımcılarının sınırlı bir kısmı DEA ile ilgili eğitim ve bilgilendirme toplantılarına katılmış olduklarını belirtmişse de büyük bir kısmı DEA hakkında bilgi sahibi olduğunu belirtmiştir. Bu durum eğitim ve bilgilendirme faaliyetleri dışında da DEA farkındalığının arttığı şeklinde yorumlanabilmektedir.
- ✓ Anket katılımcılarının çok önemli bir kısmı DEA ile ilgili rehber, bilgi, belge ve şablonlara nereden ulaşabileceklerini bildiklerini ve yine önemli bir kısmı <https://dea.sbb.gov.tr> internet sitesinden haberdar olduklarını belirtmiştir.
- ✓ DEA'da kullanılan analiz yöntemlerinden hangileri hakkında bilgi ve deneyim sahibi oldukları sorusuna açık ara en çok verilen cevap Fayda-Maliyet Analizi ile GZFT Analizi olmuştur.
- ✓ Katılımcıların düzenleme ile DEA arasındaki bağ konusunda yeterli farkındalığa sahip oldukları değerlendirilmiş; bu kapsamda katılımcılar DEA'nın düzenleme kalitesini artırdığı ve düzenleme sürecinin vazgeçilmez bir ögesi olduğunu belirtmiştir.

- ✓ Katılımcıların yüzde 65'i DEA yapımına düzenleme sürecinin hemen başında başlanması gerektiğine katıldıklarını belirtmişse de yüzde 51'i uygulamada DEA'nın düzenleme taslağı hazırlandıktan sonra yapılması gereken bir belge olarak görüldüğünü belirtmiştir.
- ✓ Katılımcıların mevzuat hazırlama süreçlerine DEA'nın eklenmesiyle gözlemlenen değişikliklere katılımı aşağıdaki şekilde gerçekleşmiştir;
 - Mevzuat hazırlanırken olası risk ve tehditlerin de dikkate alınması – 179 kişi,
 - Mevzuatın olası bütçe yükünün hesaplanması – 162 kişi,
 - Mevzuatın veri temelinde desteklenmesi – 145 kişi,
 - Paydaş görüşleri konusunda farkındalığın artması – 130 kişi,
 - Mevzuat taslaklarının alternatifli çalışılması – 114 kişi,
 - Mevzuat hazırlama ve onaylama sürecinin uzaması – 113 kişi.
- ✓ Katılımcılardan alınan geri bildirim neticesinde;
 - Katılımcıların DEA internet sitesinde yer alan belgelerin yeterli olduğu, rehber ve şablonların yol gösterici olduğu, DEA merkezî kontrol birimi ile kolay iletişim sağlandığını düşündüğü ve
 - DEA eğitim ve bilgilendirme toplantılarına katılmış olan kişilerin çok büyük kısmının bu faaliyetlerden memnun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- ✓ DEA sürecindeki sorunların tespit edilmesine yönelik olan bölümün değerlendirilmesi neticesinde DEA sürecine yönelik en önemli sorun alanları;
 - DEA'nın bürokrasiyi ve taslak düzenleme hazırlama süresini artırması,
 - Bu alanda yetişmiş yeterli sayıda ve nitelikte personelin olmaması,

- Mevzuat taslağı hazırlandıktan sonra DEA sürecine başlanması ve düzenlemeye duyulan ihtiyaçtaki aciliyetin DEA yapımını zorlaştırması

olarak tespit edilmiştir.

- ✓ Katılımcıların DEA sürecinden beklentileri değerlendirildiğinde yüzde 81'inin DEA istatistiklerinin raporlanıp yayımlanması, yüzde 46'sının DEA'ların kamuoyuna açık bir şekilde paylaşılması, yüzde 83'ünün düzenlemelerin DEA'ya tabi olup olmaması kararı için bir ön değerlendirme sürecinin geliştirilmesi ve yüzde 82'sinin de DEA eğitimlerinin kamu kurumuna göre farklılaşması gerektiğini düşündüğü anlaşılmaktadır.

8. Düzenleyici Etki Analizi Kapsamında Yapılan Toplantılar

DEA raporu hazırlayan kamu idareleriyle hazırlık aşamasında süreci etkin şekilde yürütmek amacıyla yüz yüze toplantılar gerçekleştirilebilmektedir. DEA uygulamasının görece yeni olması ve kamu kurum ve kuruluşlarınca bu konuda yeterli bilgi ve tecrübeye sahip olunmaması nedeniyle özellikle ilk kez DEA raporu hazırlayan kamu kurum ve kuruluşlarının birçoğuyla toplantılar gerçekleştirilerek DEA yapımı konusunda idarelere rehberlik yapılmaktadır. Bugüne kadar bu kapsamda toplam 81 tane çalışma toplantısı gerçekleştirilmiştir.⁸

9. DEA İzleme Sistemi

Usul ve Esaslar'ın yayımlandığı 04 Haziran 2022 tarihinden bugüne kadar sayıca artan DEA'ların hazırlık süreçlerinin takibini sistematik hale getirmek üzere bir izleme sistemi geliştirilmesi ihtiyacı oluşmuştur. Bu doğrultuda; DEA'ya ilişkin kayıt tarihi, durum, toplantı vb. bilgi girişinin yapılabildiği ve çalışılan DEA'lara dair güncel istatistiklerin anlık olarak takip edilebildiği MS Excel üzerinde "Visual Basic for Applications" tabanlı bir sistem geliştirilmiştir.

⁸DEA Takip Dosyası, 23 Ağustos 2024 tarihi itibarıyla.

III. 2023-2024 DÖNEMİ DEĞERLENDİRMESİ

2022 yılında mevzuat düzenleme aşamasında DEA yapılmasının zorunlu hale getirilmesinden bu yana DEA süreci hızla yapılandırılmış ve önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Yaklaşık iki yıllık bu süreçte, DEA yapımına ve altyapısına ilişkin birçok çalışma yapılmış, kamu kurum ve kuruluşlarının bu konudaki bilgi ve kapasitelerini artırmaya yönelik faaliyetler gerçekleştirilmiştir. Sürecin etkin bir şekilde ilerleyebilmesi için rehber ve dokümanlar hazırlanmış ve tüm paydaşların kullanımına sunulmuştur.

DEA süreci altyapısının güçlendirilmesiyle birlikte, kamu kurum ve kuruluşlarına yönelik kapasite artırıcı faaliyetler hızlandırılmış ve etkinlik kazanmıştır. Bugün itibarıyla, başlangıçta öngörülen hedeflere büyük ölçüde ulaşılmış olup süreç, mevzuat yapım sürecinde DEA'ya yönelik mevcut durum iyileştirilmeye devam etmektedir.

Tablo 4'te, 2023-2024 yasama yılında gerçekleştirilen DEA çalışmalarının toplam içindeki payının yüksekliğine dikkat çekilmektedir. Bu dönemde nihai hâle gelen toplam 104 düzenlemenin tümü için DEA gerçekleştirilmiş olup bunlardan 51'i 2023-2024 Yasama Yılı içerisinde tamamlanmıştır.

Tablo 4. DEA İstatistikleri

	Toplam		2023-2024 Yasama Yılı	
	Toplam Düzenleme Sayısı	Toplam DEA Sayısı	Toplam Düzenleme Sayısı	Toplam DEA Sayısı
Çalışması devam eden	80	59	48	36
Nihai hâle gelen	104	104	51	51
TOPLAM	184	163	99	87

Kaynak: Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 23 Ağustos 2024 tarihi itibarıyla.

IV. GENEL DEĞERLENDİRME

DEA konusunda bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları ile Başkanlık yaklaşık üç yıllık bir uygulama tecrübesine sahiptir. Bu noktada DEA yapım tecrübesinin yanı sıra OECD tarafından uygulanan iREG anketi ve Başkanlıkça idarelere uygulanan DEA anketi yoluyla elde edilmiş gözlem ve geri bildirimler sonucunda tespit ve değerlendirmeler aşağıda sıralanmıştır.

- ✓ Kanun ve Cumhurbaşkanlığı kararnamesi taslakları için DEA yükümlülüğü hâlihazırda Yönetmelik ile sağlanmaktadır.
- ✓ Düzenleme taslaklarının büyük çoğunluğunun ivedi sonuçlandırılması gerekliliği DEA'ların kalitesi üzerinde kısıt oluşturmaktadır.
- ✓ DEA'lar büyük çoğunlukla düzenleme taslağı hazırlandıktan sonra yapılmaktadır.
- ✓ Her ne kadar kamu kurumlarına uygulanan anket sonucunda DEA farkındalığı yüksek çıksa da kamu kurumları ile yapılan görüşme ve çalışma toplantılarında DEA yapma pratiğinin daha fazla yaygınlaştırılması gerektiği görülmektedir.
- ✓ Kamu kurumlarının kurum içi ve merkezî kontrol birimiyle etkin koordinasyonunu artırmak amacıyla oluşturulan irtibat noktalarının daha etkin olarak kullanılması gerekmektedir.
- ✓ DEA konusunda tecrübeli personel sayısı ve niteliği artırılmalıdır.
- ✓ Kamu kurumlarında DEA yaparken ana hizmet birimleri ile hukuki destek birimleri arasında düzenleme ile ilgili kanıta dayalı analiz konusunda işbirliğinin artırılmasında fayda görülmektedir.
- ✓ DEA süreci nihai hâle getirilmeden düzenleme taslağının görüşe açılmaması önem arz etmektedir.
- ✓ DEA'ların tümünde paydaş analizi zorunlu olmamakla birlikte genel itibarıyla DEA'larda paydaş görüşlerine daha fazla yer verilmesinde toplam fayda ve maliyetlerin kapsanabilmesi bakımından yarar görülmektedir.

- ✓ DEA taslaklarında önerilen düzenlemeyle birlikte alternatif düzenleme önerisinin yer alması önem arz etmektedir.
- ✓ Analiz yöntemi olarak GZFT'nin görece kolay uygulanabilir bir yöntem olması DEA'nın yapılabilirliğinin artırılması ve yaygınlaştırılması bakımından tercih edilmekle birlikte kurumsal kapasitenin artması ve veri teminiyle sayısallaştırma yapılabildiği durumlarda diğer analiz yöntemlerinin de benimsenip kullanılması teşvik edilmelidir.
- ✓ DEA hazırlık sürecinde düzenlemelerin genel etkilerinin yanı sıra tüm etkileri dikkate alınmalıdır.

Yukarıda belirtilen değerlendirmeler doğrultusunda, Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından DEA kalitesini ve sürecini iyileştirmeye yönelik çalışmalar 2025 yılında da devam edecektir.